

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BÓROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRS:
TARCSAFALVI ALBERT.

T A R T A L O M :

Az újság	17	Nőegyleteink <i>Ürmösi Józsefné</i> . . .	25
A szerkesztő asztaláról	18	Homoródalmásról	26
Molnár Sándor †	19	Áldásfa. <i>Tarcsafalvi Albert</i>	28
A Berde-cipó. <i>Gajdács Pál</i>	21	Kecskedarázs, lódarázs <i>Gyallay Do-</i>	
Unitárius szeretetház. <i>Zsákó Ist-</i>		<i>mokos</i>	30
<i>ván</i>	22	Levél Amerikából. <i>Kiss Aladár</i> . .	34
Tanítóm emlékére. <i>Marosi Márton</i>	23	Egyházi és iskolai mozgalmak . .	35
Köszönet. <i>Kiss Aladár</i>	24	Nyilvános köszönet. <i>Ürmösi Kál-</i>	
Egyedülvalóság. <i>Berde Mária</i> . .	25	<i>mán</i>	40

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves és jótékonyhatású állandó ajándék az imakönyv. **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM** írta dr. Boros György, női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbőség nélkül megkedvelte. Ára csinos vászonkötésben, arany kehely és arany címmel 2 K 40 fill. **Öt példány egyszerre rendelve 10 K.** Bőr-kötés arany-széllel (barna, sötétkék, fekete) 6 K. Fehér csont, selyem- és bársony kötés többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. Bőr-kötés remek kivitelben 14 kor. Megrendelhető a szerkesztőnél.

Kérelem a tisztelt olvasóközönséghez !

Egy kicsiny és szegény unitárius egyház esdő szavát tárom a mélyen tisztelt olvasóközönség és általuk az egyes unitárius egyházközösségek elé is. Kinek szíve s szívében szeretet van, mely könyörületre, segítségnyújtásra ösztönzi az embert, az hallja meg kéro szavunkat és jöjjon segítségül.

Távol az unitáriusok zömétől, beékelve az oláhok és szászok közé, áll egy kicsiny unitárius község, mely megőrizte évszázadokon keresztül, oly sok szorongattatások között is szintiszta magyarságát és vallását. Munkás vallásos nép. Hétköznap nem zajlik a korcsma, de vasárnap az Istenháza telve és egy szívvel-lélekkel éneklük: „Erős várunk nekünk az Isten“.

Az életviszonyok nehezédését, ha valahol, úgy itt érzi a nép. Akik itt jártak és látták a tisztán hegyből álló határt, hol nincs egy tiz négyszögölnyi síma terület, csodálkozva kérdezik: „miből élhet e nép?“ Szorgalmával teszi termővé a legmagasabb hegyeknek csúcsait is. Együtt küzd férfi és nő. A munka nem különbözteti meg őket. A mezei és házi munkát különbség nélkül végzik. A nagy küzdelem magyarázza meg azt, hogy e nép vallásos hite oly mély, emberbecsülése, szeretete oly nagy, amilyent maianap nagyon ritkán tapasztalunk.

Fájdalommal tapasztaljuk, hogy minden törekvésünk, igyekezetünk mellett is templomunk roskadozó félben van. Minden pillanatban várhatjuk betiltását ama helynek, hol oly sokszor pihen meg a fáradt lélek s talál enyhet a megsebzett szív, nyer új erőt, biztatást a csüggedt ember.

Magunkat megadóztattuk, saját szükségünket félretéve, sietünk filléreinket lerakni az Úr oltárára. De kétség fog el, mert sokszor kell érezzük, hiába az áldozatkészség, a buzgóság, ha nincs erő s a teher nagy. 62 család bizalommal hordja össze a kis köveket, de annyiszor kell tapasztalnia: „a lélek kész, de a test erőtelen“.

A tisztelt olvasóközönséget kérjük segítsen újjáépíteni ez Istenházát! Ha van egy pár fillérjük, amit nélkülözni tudnak, ami nem okoz gondot, ha a szent ügyet támogatják vele, azt kérjük. Hisz oly sokan vannak, kik e lapot olvassák, hogy egy kis jóakarattal reményünket betölthetik, álmunkat megvalósíthatják.

Kikhez eljut e pár szó, oh, ne engedjék, hogy mint kiáltó szó hangozzék el a pusztában. Kérjen mindenki — ki teheti — részt a munkából és sokakkal együtt mondják: „hadd építsünk együtt veletek, mert miképpen ti, úgy mi is ugyanazt az Istent keressük és neki áldozunk (Ersdrás 4 r. 2 V.).

Vajha buzgó gyűjtők támadnának, hogy ne csalódjunk bizalmunkban.

A pipei unitárius egyházközösség nevében teljes bizalommal

Pipe, 1910. november 26.

Székely Tihamér,
unitárius lelkész.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA:
A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:
Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATARS:
TARCSAFALVI ALBERT.

Előfizetési ára: 2 kor. 40 fillér. Egy szám ára:
24 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel,
egy évre 2 koronát fizetnek,

Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnok-
hoz küldendő Kolozsvárra

Az újság.

Arról ugyancsak nem lehet tenni, hogy a városi ember nem kőolajjal, hanem léggázzal vagy villannyal világít.

Arról is kár vitatkozni, hogy miért adnak helyet a pöfékelő gőzmozdonynak, miért tűrik meg a lótenyésztők a lónélküli kocsit s miért nem szállanak perbe az összes madarak, hogy az ők birodalmukba föl mer emelkedni a repülőgép. A végén jó Guttenberget is mind szólhatjuk, szapulhatjuk azért a nagy bűnéért, hogy a betűöntést s a könyvnyomtatást kitalálta.

Bizonyos igaz, hogy ha sem az írást, sem a nyomtatást nem találták volna föl, nem kellene olvasni. De minekutánna könyv is van, újság is, s az emberek olvasni megtanultak, kénytelenek olvasni.

S ez nemis olyan utolsó rendű dolog, csak az a fontos, hogy mit olvassunk?

A napokban egy újság erősen szidta az újabb időben gombamódra termő könyveket, lapokat, mert olyanok mint az üszög, csak a külső borítékuk hasonlít a jóságos búzához, belől méregpor van bennök, melytől a szem megvakul, a vér megromlik.

Mi úgy féltjük embertársainkat a rossz olvasmánytól, miként a rossz barátától. Úgy óhajtjuk neki a jó olvasmányt, mint az édes tápláló tejet.

Legjobb erőnkől, tiszta szeretetből, hevülő búzgóságból készítjük a jó olvasmányt és küldjük szét az országba. Fáj szívünknek, hogy sok, sok ezer jó embertársunk, atyánkfia és nővér nem hallja s nem érti meg törekvésünket. De mi nem szűnünk meg addig, míg sok-sok ezeren, mindenki nem lesz olvasója az Unitárius Közlönynek.

A szerkesztő asztaláról.

Az új év napja sok gondolatot juttat eszébe minden embernek. Gondolataink nagyrésze visszavezet a múltba. Ha jó volt, ha rossz, mégis tudjuk mi volt s milyen. A jövő lehet minden, de hogy milyen lesz, senki sem tudhatja. Mégis szívesen nézünk elébe, mert a múlt tanulságait tartjuk kezünkben s rájuk támaszkodunk. Újabb elhatározásunk paripájára ülünk föl, s mintha látók mily biztosan haladunk előre, s mily messze fogunk jutni.

A ki egy hosszú év rövid napjait jó sikerrel akarja fölhasználni, elsősorban a maga erejében bizzék, de embertársai segítségét ne vesse meg. A segítség azért jó, mert az erőnket fokozza s önbizalmunkat növeli.

Kolozsvárt régóta az a gyakorlat, hogy újévkor az egyháztanácsosok és mások fölkeresik püspökünket a házánál és az egyházi főjegyző üdvözlí, a püspök úr válaszol. Sok szép eszme vetődik föl ilyenkor, ezek mellett nagyon fontos a bizalmas és kedves együttlét. Ha a hívek, vagy legglább is a presbyterium tagjai hasonlóképpen fölkeresnék lelkészüket, bizony kedves dolgot cselekednének. Szeretnők tudni, nincsen-e meg valahol ez a szép és jó szokás.

A *mai világ* nem olyan, amilyen a régi volt. Ez igaz. A mai emberek sem olyanok, amilyenek a régiek voltak. De ma is vannak kiválóan jó, becsületes és igazságos emberek, de van sok rossz is. Mi az oka? Hát mi az oka annak, hogy egy almafán oly gyönyörű piros egynéhány, csenevész, férges, rothadt, fejletlen a másik? Az, hogy amaz az ágon olyan helyre jutott, ahol a nap jól sütötte, a szél szabadon érte, attól megpirosodott, ettől megerősödött. Az ember is könnyen jut oly helyre, ahol nem éri se nap, se levegő, de hát az ember szabadon mozoghat. Miért nem választja a napfényt és a szabad levegőt? Miért ül abban a ronda, füstös, gőzös kis korcsmában, ahol fizetni kell s még csak jó levegőt sem kap a pénzéért. A mai világban könnyebben lehet maga ura az ember, mint régen lehetett. Miért nem szabad? Miért rabja a rossz szenvedélynek?

Az *unitárius egyházi birtokok* immár haszonbérben vannak mind, s az E. K. Tanács igen szép eredményt ért el a bérbeadás-sal. Nemcsak az az előny, hogy a házikezelésből befolyt jövedelemnek kétszeresse, sőt egy esetben tizszeresse lesz a bevétel, hanem főképpen az, hogy a kezelés miatti nehézségek nem fogják

zavarni az egyház békességét. Ha az E. K. Tanácsnak és Főtanácsnak hét év alatt a gazdálkodás körül elpazarolt erejét, nyugalmát és idejét pénzürtékre átváltoztatnók s a birtokoknak mostani jóvelméből hét év alatt hiányzott összeggel egybefoglalnók, ijesztő szám jönne ki. Immár azt is megértük, hogy a jószágok felügyeletére kiküldött bizalmasaink dicséretben és elismerésben részesültek az elért szép sikerért megérdemelték!

Molnár Sándor

sz. 1838. — Mh. 1911 jan. 5.

Nagy gyásza van az unitárius egyháznak! Kidőlt egyik leg-erősebb oszlopa, Molnár Sándor jogtanácsos. Kivételes ember volt, mert az ügyvédi pályát úgy futotta meg, hogy ügyfelei és ügyvédtársai is a legnagyobb tisztelettel, becsüléssel és elismeréssel voltak iránta. Kítűnő jogi tudása mellett olyan idealista volt, aki soha sem önmagát nézte, hanem mindig az igazságot kereste.

Olyan időszakban élt, a mikor könnyebb volt nagy vagyont szerezni az ügyvédi pályán, de ő nem futott a haszon után. Megelégedett a tisztességes jutalommal. Az E. K. Tanácsban számtalanszor hallottuk, hogy a kiadásain kívül is őt megillető díjakat nem számította föl. Hasonlóan föltűnő volt, hogy minden adakozásban résztvett.

Ügyvédtársai elismerték és ki is fejezték, hogy Molnár Sándor oly gyorsan fölfogta a legbonyolultabb ügy állását is, hogy tőle bármikor lehetett ló tanácsot kapni.

Nemcsak ügyvédtársainak, idegen embereknek is megadta a tanácsot, megmentette őket a pertől, de magának semmit sem számított föl.

Az utóbbi években kezdett gyengélkedni, de az erős szervezetű embert nem féltettük. Utolsó Főtanácsunkra följött, de egy pár óra múlva eltávozott. Nov. 30-án megjelent az E. K. Tanácsban. Peres ügyeinkről megtette jelentését. Lankadtabb volt mint máskor, de kítűnő emlékező tehetsége most is régi erejében szolgált. Mindig bámulni lehetett azt a tiszta látást és teljes tájékozottságot, a mivel a legbonyolultabb ügyet is fölfogta és előadta. A régiek közül Kovácsi bácsival vetekedtek a jeleskedésben. Szerették és becsülték is egymást.

Az Unitárius Egyház Képv. Tanácsa letette koszorúját koporsó-jára. Főpásztorunk rámutatott azokra a fontos, nagy jelenetekre, amelyek ott az ügyvédi irodában játszódtak le. A gyásztiszteletet Péterfi Dénes esperes tartotta, a sírnál dr. Boros György főjegyző búcsúztatta el.

Az ügyvédi kamara érzelmeit dr. Cikmántori Ottó elnök a háznál, dr. Deák Albert ügyvéd a sírnál tolmácsolták. A gyászoló család: neje, fia dr. Molnár Jenő ügyvéd, leánya dr. Rohonczy Lajosné mellett ott láttuk testvérét, Molnár János lelkészt, Gvidó Béla esperest, az özvegy nagy rokonságát, az ügyvédi kart és az unitárius egyház tagjait. Molnár Sándor 72 éves volt. Életrajzát az Unitárius Közlöny 1905-ben hozta. Dr. Boros Görgey búcsúbeszédét közöljük:

Beszéd a sírnál.

Ki a tágas mezőt oly nagyon kedvelted, ki nem ismertél távolságot, ha az erdő új lakói meghozták a tavaszt, kedves barátunk Molnár Sándor, ime eljutottál ahhoz a kis határhoz, amely már nem bocsát tovább, mert magasabb a hegyeknél, mélyebb a vizeknél, mindennél, csak annál a szeretetnél nem, amely kikísért ide.

Ha füled elzárult hangom elől, ha jóságos szemed nem tud olvasni ajakamról, tisztán értő, bölcsen gondolkozó szép lelked hallja meg bucsúszavaimat, melyeket egyházad nevében intézek hozzád.

Pap fia voltál, papnak készültél, s habár Justitia elis csábított a Jézus apostolai közül, senkinek sem szolgáltál szívesebben mint Ekklesiádnak, kit mindig híven szeretted.

Nehéz, nagy idők iskolájában tanultad féltetni s védeni azt a kis sereget, amely háromszáz esztendő alatt lételéért s életéért harcolt. Gyermekekifjú korodban, akkor maradtál apa nélküli árva, a mikor a haza rabigában görnyedt. Valamint a pálma, úgy nőttél te is erőssé a küzdelmeknek súlya alatt.

A nélkülözés keskeny ösvényein megtanultál szilárd léptekkel haladni, s midőn az áldások bősége áradott szegény egyházadra, jobban aggódtál mint a mikor semmije sem vala. Az unitárius egyház vitéz bajnokai között élted ifjú éveidet s hasonló lettél hozzuk.

Kaáli Nagy Elektől megtanultál dolgozni s áldozni, Berde Mozsától takarékoskodni. Az egyiknek örökébe léptél mint jogi tanácsadónk, a másiknak örökét megvédted mint törvénytudó.

Közöttünk senkinek sem kedvezett oly bőven Fortuna, mint neked, aki 38 évig szolgálhattál egyházadnak egy minőségében, senkit sem tüntetett ki annyira, hogy egy milliót biztosíthass a Muzsáknak

Szép, nagy és fényes napjaid voltak. Élvezted munkád örömet, megláttad sikereid dicsőségét.

Tudom, hogy életed utolsó éveit keserűség nehezítette meg, mert azt hitted, hogy nem szerettünk s nem becsültünk érdemeid szerint. Ebben az egy esetben tévesen fogtad föl az ügy állását.

Bebizonyosodott rajtad is, hogy valamint senki sem lehet önmagának orvosa, ügyvéde sem.

Szerettünk, becsültünk mindig egyenlően, mert éreztük s tudtuk, hogy a mikor leghevesebb voltál akkor emésztett legjobban egyházad szeretete.

Bocsáss meg, ha nem értettünk meg mindig. Lelked élvezze hosszú munkás életed diadalát, tested pihenjen ebben a csendes sírban, ahol a szeretet fogja világitni emlékedet, egyházad, barátaid, családod szeretete.

Isten veled!

A Berde-cipó.*

Mint a méh, ha más vidékre
Mézgyűjteni messze szálla,
Laci fiam vágytól égve,
Elment kincses Kolozsvárra,
S ottan, hol az „Egy az Isten“
Hitet vallják, predikálják,
Osztozva a lelki kincsen,
Járja egyik iskoláját;
S míg lelkét sok bölcs tanárja,
Testét Berde hűn táplálja

„Berde-cipó!“ — e kenyérnek,
Mind azt vallja, nincsen párja:
Amit méltán úgy dicsérnek,
A lelket is általjárja;
S valót mondok, nem mesélek,
Hisz e kenyér nem korpából,
De sütve van nemes lélek
Szeretete lisztlángjából . . .
S aki adta, aki mérte,
Áldott legyen neve érte!

* Olvasóinkat érdekelni fogja a Berde-cipó dicsérete, amit még érdekesebbé tesz, hogy a vers írója evangélikus lelkész, kinek fia a kolozsvári unitárius főgymnasium tanulója.

Mit fiam is élvez, szeret
Dicséretét egyre zengi:
„Nem süttött még jobb kenyeret
Ennél talán soha senki!“ . . .
Bevallani mégis nem fél,
Bevallotta súgva, titkon:
„Jó kenyér az, de jobb ennél,
Mit te sütsz, jó anyám, itthon:
Mert bárhova, merre térnél,
Nincs jobb otthon sült kenyérenél!“

Gajdács Pál.

Unitárius szeretetház.

Múlt évi október hó 30-án és 31-én tartott főtanácsunk 65. és 66. számú határozatából az tűnik ki, hogy a belső emberi nyugdíjalapunk már elégséges arra, hogy belső embereinknek 40 évi szolgálat után a teljes fizetést nyugdíjként adhassuk s remélhetőleg még fölösleg is marad.

Ezt a kedvező alkalmat meg kellene ragadnunk, hogy tanáraink és belső embereink özvegyei és árvai ellátása, kiskorú gyermekeink gyermekeink neveltetésére is bizonyos ellátási alapot teremtünk. Szóval szeretetházat létesítsünk.

Ehhez az alaphoz belső embereinknek egyébbel nem kellene járulniok, mint az említett alap netaláni fölöslegével, míg a világiak azt tehetségükhöz mért adományaikkal pótolnák, a tanárok pedig az Incze Mihály és Benczédi Gergely és neje alapokkal.

A kolozsvári Ferencz József-úton a reformátusok ilyszerű szeretetháza már pompásan díszleg és sok kiskorúnak, árvának és özvegynek szolgál, ma is sok igényt elégít ki. A miénk is kiépülhet idővel. Kispatakokból lesz a tenger, fővényszemekből a hegy. Nem kell megijedni a kezdet hehézségeitől. A belső emberi nyugdíjalapnak is oly szerencsés növekedésére egyikünk sem számított.

A korrall való haladásra minden lépést megkell tennünk; mert különben maradunk. A maradás útja pedig a végpusztulás

felé vezet. Én csak az eszmét vetettem fel s részletekbe nem bocsátkoztam. Ezt az eszmét nem árt a nyilvánosság előtt tárgyalni s ha életre való, akkor az ige testté válhatik.*

Zsakó István.

Tanítóm emlékére.

Legyen e néhány sor a tanítvány tiszteletének és hálájának megnyilatkozása egy kedves öreg tanító id. Boros György iránt, akinek a múlt őszzel bekövetkezett halála mély gyászt okozott sokak lelkének. Az ő emléke nem az egyszerű harcosé, aki kötelességét elvégezve lehúnyja szemeit az örök álomra, hogy egy pár évtized elfeledtesse életét. Az ő emléke a mi szívünknek egy örök büszkeség; egy megbecsülhetetlen forrás, amely bármely körülmények között erőt és lelkesedést nyújt. A szép és nemes tetteknek kiapadhatatlan kútfeje, amely mindig tanítani tud, hogy miként kell szavainkat és tetteinket kitörölhetetlenül beleírni embertársaink szívébe.

33 évig volt Kadács községnek tanítója. És e 33 év sokat beszélt arról, miként lehet erős akaratral megküzdni az élet nehézségeivel. Iskoláját nagyon szerette. Pontosan, lelkiismeretesen végezte kötelességét s tanítványait is a rendhez, pontossághoz szoktatta. Legfőbb törekvése volt, hogy a gyermekek lelkét az erényességre, az erkölcsösségre irányítsa. Mindig figyelmeztette őket, „hogy egy véka tudományhoz egy köböl erkölcs szükséges“. Ha az iskolában elvégezte kötelességét, künn a mezőn a kertekben tanította, oktatta a felnőtteket, akik ép úgy tanítványainak érezték magukat, mint a gyermekek az iskola padjaiban. Ő maga a szorgalomnak, a vasakaratsnak mintaképe volt. Szüksége is volt rá, hogy ne csak az iskolában dolgozzon, mert anyagi helyzete rákényszerítette. A régi emberek bizonyára tudják, hogy milyen jövedelemre voltak utalva az ő idejében az iskola-mesterek. A mostani ember megdöbben, hogy miként lehetett abból a csekély kápéból, amit 40 gazda fizetett, élni évek során keresztül. És ő nem-

* Az indítványt melegen üdvözljük. Az érintett eszmék megbeszélésre igen alkalmas anyagot nyújtanak. Mi szeretnők kapcsolatba hozni a felsőbb leányiskola kérdését. Olyant értünk ez alatt, amely nem a meglévőkhez hasonlít, hanem a mi társadalmi, vallási, közéleti és nevelési szükségleteinket pótolná. Egyelőre szívesen megelégednénk a kezdet kezdetével, az árvák elátásával. Megnyitjuk a tért az eszme tovább fejlesztésére. Szerk.

csak megélt, nemcsak nagyszámú (4 leány, 2 fiú) családját tartotta fenn ebből, hanem birtokot szerzett, vagyont gyűjtött s biztosította gyerekeinek jövőjét s szeretett községének egy tekintélyes összegű alapítványt tett, amely mindig hirdetni fogja az ő szólás-módjának igazságát, hogy „vas akarat sikert arat“. Az ő munkája erős volt, de lelke nem rettent vissza semmi akadálytól. Községének sorsát szíven viselte. Iskolájában, ha felfedezte a gyermek tehetségeit, látta szorgalmát, nem késett rábeszélni a szülőket, hogy szegényes anyagi helyzetükben is áldozzanak fiúk tovább iskoláztatására. Tanítványai közül sokan köszönhetik neki, hogy a falúsi iskolánál nem kellett megszakítsák tanulmányaikat. Páratlan ügybuzgalommal, lelkesedéssel oktatta az ifjúságot, vezette a felnőtteket. Első tanítványai már régen férfiakká lettek, amikor ő még odaadó szeretettel ifjúi erővel tanította azoknak gyermekeit. Egy igazi hivatásos, lelkesült ember volt ő, akire bármikor, bármely körülmények között büszkén tekinthetünk. 1899-ben nyugalomba vonult s haza költözött szülőfalujába.* Tanítványai tisztelete, hálája mindvégig gyönyörűsége volt öreg napjainak.

Nekünk boldogság volt látni megőszült alakját, érezni szeretetének melegét ép úgy, mint akkor, amikor először tanított az élet első munkáira. De hát a mi földi sorsunk, hogy „semmi sem tart örökké“. Meghalt már ő is. Elment azon a könnyel megszentelt úton, mely a halottak szomorú, csendes országába vezet. Nemes szíve megszűnt dobogni s nincs több szava azokhoz, kik őt oly nagyon szerették. Tisztelői, szerettei részvéte néma fájdalommal kikísérte utolsó útján s a nehéz göröngyök eltemették végkép gyászos koporsóját. Jó, „öreg mestertünk“, áldja meg az Isten halott poraidat! Legyen álmod ott az édes anyaföldben a boldogok álma s lelked jutalma az örökkévalóság. Emlékedet kitörölhetetlenül vésted sziveinkbe.

Marosi Márton.

Köszönet.

Özv. Szakács Mártonné sz. Barta Zsófia istenes jóindulata és egyháza iránti szeretettől indítva, 200 koronát ajándékozott egyházközségemnek, mely alánitvány címen kezelendő és a kamat elkölthető. — Ez a kegyes özvegyasszony ilyen módon már másodszor nyilatkozott meg, miért fogadja az egyházközség hálás köszönetét. — Áldja meg az Isten!

H.-Hévíz, 1911. évi január hó 15-én.

Kiss Aladár,
unitárius lelkész.

* 4 évig Alsóboldogasszonyfalván tanított.

NŐK VILÁGA.

Egyedülvalóság.

Oly mélyen érzem, mily egyedül állok,
Mint fa, amelynek nem találni mását
Ki túlnövén az erdön többi társát:
Fejét kétszerte magasra emelte.

És szerte

Átnézheti a törpe fákat, mindet.

Fejük fölött ujjongva eltekinthet,

Távol csak néki megnyiló határok.

A messziség finom ködén ha áthat

Ott kincses, titkos városokba láthat

Míg többi társa lopva őt csodálja.

Ő az erdő királya, koronája.

— De nem borúl le féltve egy se rája,

Világa más: a messziség, az álmok.

— Oly mélyen érzem, mily egyedül állok — — —

Berde Mária.

Immár csakugyan kezd éledni reménységünk, hogy unitárius nőink, miként a régi, nehéz időkben, úgy most is tudják és teljesíteni is fogják kötelességüket. Nélkülök nem lesz vallásos a jövő nemzedék, nem telnek meg a templomok, velük és az ők támogatásával a régiek elmúlnak, mindenek megújulnak. A megújulás előjelei az alábbi érdekes közlemények, melyekhez hasonlót többet is remélünk.

Nőegyleteink.

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr!

B. lapja f. évi januári számában azt a közleményt, hogy „megalakult az első nőegyletünk“, szívesen kérjük, helyreigazítani, amennyiben ez nem első, mert Homoródalmáson és Kárácsonyfalván már egy pár éve, hogy a nőegylet szép sikerrel működik.

Homoródszentpál, 1911. jan. 18.

Tisztelettel

Ürmösi Józsefné.

Ezt az örvendetes hírt szívesen közöljük, hiszeu azt szeretnők, ha minden vidéknek, sőt minden nagyobb községnek is volna

nőegylete. Nőink szövetkezését szünetlenül sürgetjük. A lapunk múlt számában közölt felhívást kevesen méltatták figyelmükre, tudtunk szerint.

Homoródalmásról

az Unitárius Nők Szövetsége, magyar osztálya elnökéhez Főtiszt. Ferencz Józsefné öméltóságához igen érdekes és értékes levél érkezett, melyből közreadjuk a következőket:

Az Unitárius Nők Szövetsége Méltóságos Elnökségének és
Válaszmányának

Kolozsvár.

Nagybecsű felhívásukat örömmel és bizalommal volt szerencsénk venni. Meg kell vallanunk, hogy annak olvasása némi önvádat is ébresztett bennünk. Ugyanis 15 év óta ez már a harmadik felhívás, melyet hozzánk intéznek és el kell ismernünk, hogy bizony még nagyon kevés életjelt adtunk magunkról.

Pedig mi a felhívásokat figyelembe vettük és — mint a mellékelt jegyzőkönyvi jegyzetek is matatják, mi évekkel ezelőtt már munkához is láttunk, s a falúsi életviszonyok között, tőlünk telhetőleg dolgoztunk; csak hogy nem volt előttünk semmi kézzelfogható példa és mi olyan tapogatózva, olyan bizonytalanul indultunk útnak, csak egyben bizva — hogy az igaz munkának eredménye el nem maradhat. És ebben nem is csalódtunk, mert hála Istennek mind jobban-jobban megérti a nép a Nőegylet igazi célját és gondunk lesz arra, hogy az Unitárius Nők Szövetségét is teljesen megérthesse.

Mi hisszük és reméljük, hogy „új élet kezdődik az unitárius nők között“. Olyan jóleső melegség járja át sziveinket arra a gondolatra, hogy mi összeköttetésbe léphetünk azokkal, kiket már eddig is őszinte tisztelettel és szeretettel kísértünk. Érezzük, hogy mi ezen összeköttetésből mennyi erőt merithetünk és nagybecsű támogatásukkal mennyire eredményesebb munkát végezhetünk! Adja Isten, hogy tudjuk megérteni egymást — és segítsen, hogy mi is tudjunk igazán segíteni egymásnak! A felhívással kaptuk az Engel Ella művét is, melyet igaz élvezettel olvastunk, de mikor az van ráírva, hogy az ára annyi, mennyire az olvasó becsüli, — akkor igazán zavarban vagyunk, mert hiszen az ilyen leányt — népiesen szólva — egészen aranyba kellene foglalni! De nekünk aranyunk nagyon kevés van és azért kérjük az Eglyetet, vegye szívesen tőlünk ezt a csekély összeget és amellet fogadja a mi őszinte gratulációnkat egy ilyen tagja működéséért, aki igazán modern nő; mert a mi szerény véleményünk szerint, ma már nem azok a modern hölgyek, kik a divatban vezetnek, sem azok, kik

folyton jogokért kiabálnak, hanem azok, kik önzetlenül lelkesülni tudnak nemes célokért és akik azt is tudják, hogy nép nélkül nem lehetnének központok.

Becsés felhívásuk értelmében, a távolban élő híveink lak-címét és összeírva, közelebről lesz szerencsénk megküldeni. A tagdíjakat is ma küldjük a pénztárnak.

Kérjük úgy a magunk, mint Egyletünk nevében a mélyen tisztelt Választmány szives pártfogását Mi a magunk részéről ígérjük azt, hogy a Szövetség intenciói és útmutatása szerint ezután még fokozottabb buzgósággal fogunk dolgozni.

Legmélyebb tisztelettel vegyünk a Méltóságos Elnökségnek és Választmánynak.

Homoródalmás, 1911. január 24.

Igaz hívei

Barra Lajosné
k. jegyzőné.

Péterfiné T. Irén
áll. el. isk. tanítónő.

Ajtay Jánosné
papné, a D. F. E. tagja.

Hermann Józsefné
kereskedőné.

Tary Sándorné
tanítónő, D. F. E. tagja.

A Nők szövetsége pénztárnokához, Ferencz Titához Kolozsvárra befolytak a következő összegek: A homoródalmási Nőegylet 2 K, Barra Lajosné 1 K, Péterffy Áronné 1 K, Kiss Mózesné 1 K, Özv. Siménfalvi Sándorné 1 K, Hermann Józsefné 1 K, (Ajtay Jánosné és Tary Sándorné, mint a D. F. E. tagjai az egylet pénztárába fizetnek.) Engel Ella művéért küldenek 4 K. Kolozsvárról dr. Ferencz József ügyvéd úr a költségekre adott 4 kor. Fogadják szives köszönetünket. Vajha minden számban közölhetnénk hasonló névsort.

Bágyonból Kiss Juliska áll. óvónő igen kedves levelet írt a Nők szöv. elnökéhez, miután a felhívást az Unitárius Közlönyből olvasta. Kér tájékoztatást, szabályzatot és a választmány támogatását. Segítségére Csongvay Dénesné, áll. tanítóné lesz. „Egyházunk női már alig várják, hogy összejöhessünk“. Még ezeket írja:

Sietek megragadni az alkalmat, mert községeink az erkölcsi alásütyedés örvénye szélein állanak Nem ismeri Istenét, vallását es nincs hitbéli meggyőződése, mert annak tudatán kívül áll; a mi szive mélyén kell lakozzék. Nem is lehet csodálni, nem volt ki vezesse és némi felvilágosítást nyújtson a lelki világról nekik.

Üdvözlöm szivem mélyéből a már megalakult szövetségeket, kérem az egék Urát, segítsen minket is meg, hogy rövid időn belől követhessük mi is a jó példát.

Köszönjük a szives érdeklődést, kívánunk a megkezdett munkához jó sikert. A szabályzatot K. J. kisasszonynak megküldöttük, másoknak is szolgálhatunk. — Angliából értékes cikket és levelet kaptunk Sharpe Emilia kisasszonytól.

A jövőkor közöljük.

A TŰZHELY MELLETT.

Áldásfa.

— Rövid, de igaz történet. —

Hol a Hagymáspatak fut anyja ölébe
S gyöngyöket ver habja a völgy fővenyére,
A falú közepén két almafa állott,
Egyik bőven termett, a más csak virágozott.

A falúé a hely, hol a két fa álla
S azért úgy nevezték: a falú két fája.
Jobbról amaz karcsu, terebély a másik,
Az meddő, ez osztja jó Isten áldását.

Őszre kelve minden istenadta évbe'
Odagyült a falú fiatalja, vénje
S vigan szüreteltek . . . Jutott erre-arra
S nem csip-csup gyümölcs ez, nemes fajta alma.

Amikor vége volt a szüretelésnek
S leányok, legények hazafelé tértek,
Bíró Péter uram bajszát megsodorja,
Mi annyit tesz nála: Uraim, egy szóra!

— Halljuk, halljuk! Veti oda Csipkés Márton,
Használ az okos szó, bárki van róváson.
Kinek mi szivén van, mondja az igazat,
Lesbe csupán csak a rókák maradjanak.

Bíró Péter bajszán sodorint még egyet
S éles kaszájával így vágja a rendet:
— Öröm is meg bú is, mit szemem ma látott,
Egyik fánkon *áldás*, a másikon *átok*.

Husz éve mindkettőt éri eső, harmat
S kiméli haragja északi viharnak,
Mégis csak egyiknek mosolygós az ága,
Másiké — úgy mondják — meg van babonázva.

Azt javasolom, hogy mai szent vasárnap
Nevezzük az első fánkat *Áldásfának*,

S melyről nem szakított még senkinek keze,
Legyen a másoknak *Átokfa* a neve.

— Helyes, helyes! Sokan innen-onnan zúgják,
Pór János fordítja csak az esze rúdját,
Javallván, hogy ki kell a sűgár fát vágni
S utolsó ízéig kemencébe hányni.

— Nyestük az ágait, öntöttük a helyet
Husz esztendőn által s egy bogyót se termett,
Még a napsűgár is kár ága hegyére,
Hisz csak meddön áll ott — falú szégyenére.

Szó áll szó elébe, majd lön zshivaj, lárma,
Némelyik kettőt szól, másik kicifrázza,
Mig a végén Jóska kovács neki nem dől:
— Biró Péter uram, no, most mi lesz ebből? . . .

— Maradok szavamnál, mert nekünk is néha
Jó, ha szemünk előtt van egy *intőpéllda* . . .
Hisz épen olyan a rest, munkátlan élet,
Mint e fa, amelyen gyümölcsök nem érnek.

Azt is csörgi itt-ott házunkon a szarka,
Hogy nem minden asszony igaz magyar fajta,
A családi fáján fél gyümölcsöt látni —
Jaj, ennek az Isten sem fog megbocsátni . . .

Hogy élete sorát élje kényelemmel,
Bűnös játékot űz hittel, szerelemmel.
A pattanó rügyet az ágán megfojtja,
S elbizza a lelkét — a tömlőctartókra.

Habár én se hiszek semmi babonának,
Nevezzük azt a fát mégis *Átokfának*
S hagyjuk helyén . . . Hanem bár virágpompába
Öltözzék, ne álljon senki árnyékába.

S ugy lön minden, ahogy Biró Péter mondta,
A többi rámaradt a krónikásokra . . .
Most már nekem kell az eszem megszorítani
S vékonyka fonalát jól felgombolyítani.

. . . Nehány évre jó hír járta be a helyet:
Csodálatosképen az *Átokfa* termett,

S ez a termés felér másból garmadával,
Hegyek ezüstjével, nehéz aranyával.

Termett. A falúban nincs rest, lusta ember,
Se asszony, ki telve volna félelemmel,
Ha tisztos frigyéből szíven bimbó pattan,
Hogy ez a magyar föld ne legyen lakatlan.

Vidám gyermekek bent és az utcasorba,
Mintha mind-mind egy-egy pirosalma volna . . .
. . . Kezembem van Bíró Péternek levele :
Most már mindkét fánknak Áldásfa a neve.

Tarcsafalvi Albert.

Kecskedarázs, lódarázs.

Jóska olyan sokáig szolgált a korondi plébánosnál, hogy amikor ennek elhalálozása után hazakerült a szülőfalujába, Énlakára, az ifjú renden levők nem is tudták a becsületes nevét. A volt gazdája után Plébános Jóskának keresztelték el.

A légynek sem vétő, ártatlan kis emberke volt Jóska, nem sok vizet zavart a falúban. Apja után maradt egy kis háza, kertje, abban huzódott meg szép öreglegényesen. A fekvőségen kívül volt még pár száz forintja, amit a plébános hagyott rá hosszú, hűséges szolgálataért. Bizonyosan többet is hagyott volna, ha neki is több adatott volna.

De ha nem örökölt Jóska a plébánostól bővebben veszendő, földi javakat: örökölt hasznavehető, szép tudományt. A plébános ugyanis híres méhészt volt és Jóska eltanulta tőle a méhészkedés minden csinját-binját. Amint hazatelepedett a magáéba, nem nyugodott addig, amíg helyes, csinos, kis méhest nem állított be a háza végénél.

Vadvirágos, szép mezők, balzsamos, füves erdők, hűvös források veszik körül Énlakát. Pompás méhnek való helyek! Jóska egyszer reájött, hogy az erdőben nagyon sok vadméh tanyázik. A fák odvai tele vannak gazdag méhcsaládokkal, amelyek a legcsillogóbb színű és legfűszeresebb illatú mézet gyűjtik nagy kaptáraikba.

Megörült ennek Jóska!

Új kereset, ingyen való ajándék.

Ahol módjával hozzáférhetett az odvasfákhoz, onnan befogta a vadméheket és hazavitte a méhesébe; ahol pedig ezt nem tudta megcsinálni, fölverte, kifüstölte a vad jószágot és a mézet ragadta el.

Mindebből sok fáradsága után szép jövedelme volt Plébános Jóskának; nem kellett a készhez nyulnia, sem pedig kölcsön kérnie.

Hanem mégis gyarló és gonosz az emberi nemzet, hogy az olyan jóféle, szegény, gyámoltalan embernek is akad irigye, mint amilyen Plébános Jóska volt.

Mert bizony akadt neki!

Az alsó szomszédja, a nagy, kajla Varga Dani sajnálta tőle, hogy olyan szépen pénzel a vadméhekből.

— Az erdő a falúé, a méh is a falúé! — támadt rá egyszerűen a kerítésen át. — Nem igazság, hogy a falú méhét magadnak vered föl.

— Azé a madár aki elveszi! — vetette ellen Jóska.

Varga Dani nem nyughatott, ahol találta Jóskát, ott kötött bele. Boszantotta, ijesztgette, vityáldott vele.

— Mit akarsz te voltaképpen, Varga Dani, miért nem férhetsz tőlem? — Kérdezte végül Jóska.

— Azt akarom, hogy végy magadhoz cimborának, verjük együtt a vadméheket! — mondta meg Varga Dani kereken.

— Nem értesz te ahhoz a mesterséghez!

— Megtanulom.

Plébános Jóska félvállról vette a dolgot; majd elhallgat az irigy lelke!

De biz az nem hallgatott el. Ellenkezően, csak ezután kezdett igazán a nyomában szimatolni.

Egyszer megint megszólította Jóskát.

— No, szomszéd, most egyszer bajba kerültél! — mondta neki kárörvendve. — Kaptányba léptél, annyi szent!

— Mi vóna az a kaptány?

— Egy fát megégettél a füstölőddel. Láttam a fát, nem tagadhatod el.

— Óreg, taplós, haszontalan fa volt, nem kár érte.

— De a tilalmas erdőben történt... Ha cimborának nem vész, erdész kezébe adlak, az pedig keserű ital lesz, azt mondom. Meghökkenett ettől Jóska! Isten őrizz' a törvénytől, de különösen az erdészek törvényétől. Beletörött abba még minden szegény embernek a foga!

De hát mihez fogjon? Ezzel az izgága, ragadozó emberrel fogjon össze? Ezzel ossza meg a keresetet?

Valamit ki kellene találni, hogy elmenjen a kedve a vadméhektől!

Néhány napig ezzel a nagy gonddal a fejében róttá az erdőt. Egyszer aztán átszólt a kerítésen Varga Daninak.

— No szomszéd, meggondoltam a dolgot, cimborámnak fogadlak. Készülj, holnap reggel már együtt megyünk az erdőre!

Másnap Jóska összepakolta a méhész-szerszámokat, beszólt Varga Danihoz és együtt elindultak szerencsét próbálni.

— Hova megyünk? — kérdezte Varga Dani.

— A törökbuza-földek fölé, a Vágotbba. Ott sok öreg almafa van, bizonyosan találunk valamelyikben méhet . . .

Julius elején történt a dolog, a legszorgosabb kapálás idején. Varga Daninak is lett volna kapálni valója, de bánta is ő, vigan ment Plébános Jóskával a könnyü keresetre.

Megérkeztek a Vágot szélére. Jóska kiiktatta Varga Danit a tennivalókra.

— Én az erdő közepén megyek, te pedig a belső szélén. Hallgatózzál minden öreg almafa közelében s ha nagy zümmögést hallasz, huzódjál vissza s adj jelt neken. Vigyázz, nehogy észrevegyenek a méhek, mert reád támadnak. Ész kell ide, hé, meg tudomány! . . .

Elindultak, Jóska kívül, Varga Dani belül.

Egy darab fitetés után Varga Dani pisszentgetni kezdett Jóska felé.

— Reáment! — mosolygott ez huncuton magában. — Huzódjál vissza, mindjárt ott leszek! — kiáltotta oda Daninak.

Nem messze egy öreg almafától, a bokrok közt levő tisztáson találkoztak.

— Ott a méh! — mutatott előre Varga Dani.

— Szerencséd van! — örvendezett Jóska. — Most aztán szépen megosztjuk a dolgot. Te fölmászol a fára s kizavarod a méhet az oduból, én pedig alól leszek a füstölővel. Hanem neked legelőször is föl kell öltöznöd a méhész-gunyába, hogy meg ne csípjenek. Engem a füstölő megvédelmez . . .

Jóska kibontotta a magával hozott cók mókot. Ebből először is a méhész-köpenyeg került elé. Furcsa egy köpenyeg volt az! Valaha a korondi plébános reverendája volt, de aztán befogták méhész-köpenyegnek, Jóska úgy hozta el magával. Száz folt volt rajta és mindenik más színű; nagy méz és zsír pecsétek rajta. Ezt kellett Varga Daninak fölvennie. Jóska aztán szitát kötött a fejére és keztyűt huzatott vele.

— Ennyi mestersége van ennek, hé!

Varga Dani a szitán keresztül megnézegette az öltözetét.

— Már az igaz Jóska, hogy nem szeretnék magammal éjszaka találkozni! — csóválta meg a fejét.

— No, most föl a fára szaporán és kopogtasd meg keményen az odvas részét. Én addig itt elkészítem a füstölőt.

Varga Dani fölmászott az almafára és amint elérte az odvas részt, jól megdöngelte a keztyűs kezével. És csakugyan áradni kezdtek ki a méhek, nagy, haragos zümmögéssel. Csodálatos mé-

hek voltak: akkorák, mint az ember kisújjának a fele... És jöttek akkorák is, mint az ember hüvelyke...

Varga Dani a szitán keresztül is megismerte a csodálatos méheket; és eszeveszetten csúszni kezdett le a fáról.

— Kecskedarázs, lódarázs, fussunk Jóska, kutyateremtette! — ordította jöttében.

Persze, Jóska akkor már nem volt a közelben. Amint Varga Dani mászni kezdett föl a fára, ő félresiklott a bokrok közé. Gondolt is ő füstölővel!

Varga Dani, amint földet ért, megfutamodott a törökbuza-táblák felé. Egy csorda bős, veszett darázs utána!...

— Csipünk, csipünk! — mondta egy raj kecskedarázs a feje fölött keringözve

— Hol vagy, hol vagy? — kérdezték a vastaghangú lódarazsak, amint a füle mellett el-el surrantak.

A törökbuza-földek tele voltak kapásokkal, ott kellett Varga Daninak elszaladnia. Rémés látvány volt, amint a darazsakkal hadakozva koválygott befelé barázdáról-barázdára! Csapkodott mindakét kezével, nyöszörgött, ordított, a reverenda-forma köpeny pedig ijesztően libegett, kavargott utána.

— Gonosz lélek, kísértet! — sikoltoztak köröskörül a asszonyok, de a férfiak is azt hitték ám!

Varga Dani most a kenderáztatók fölé, a nagybarázdára ért és azon benyomva, eltűnt a kapások szeme elől.

Sok idő telt bele, amíg az emberek magukhoz tértek az elképpenedéstől. Lassankint egy-egy kapucsoportból kurázsís legények váltak ki és biztatni kezdték egymást, hogy menjenek és nézzék meg, hova tűnt el a látomány.

A nagy barázdára gyülekeztek és onnak szerteszéjjel nézelődve kezdtek tanakodni.

— Mit ámultok ott haszontalan fickók? Jertek huzzatok ki a tóból, adta mihasznái!... Én vagyok, Varga Dani, hát nincs szemetek? — kiabált a kísértet az egyik kenderes-tó levében habucskolva.

A legények végre odabátorkodtak és a benyújtott kapanyelkekkel kihúzták Varga Danit a tóból.

— Jajj, a szegény csontjaim! — óbégatott ez, miközben a lé és iszap vastagon csurgott le a furcsa köpenyegről.

* * *

Plébános Jóska az egész esetet végig nézte az erdőnek egy kis tisztásáról. A fűben hemperegve úgy kacagott, hogy majd kilyukadt az oldala.

— No, ennek sem kell több méhész cimboraság, bizonyos, hogy nem kell! — mondogatta. Gyallay Domokos.

Levél Amerikából.

Kiss Aladár hévizi lelkészünk levelet kapott Amerikából. Egy pár sorát közöljük:

„Azért mi is, kik vagyunk idegen országban, imádkozunk, hogy a jó Istennek legyen gondja reánk. Otthon boldog karácsonyra harangszava hívott templomba, de most nem mehetünk, templom itten nincsen, azért egyházunkat áldja meg az Isten, áldja előljáróját, hű lelkipásztorát, buzgó tanítóját évtizeden. És egyházunknak mindig hű őrzője legyen.

Tiszteletes úrnak most csak azt írhatom, hogy egyházunk javára, vagy illetőleg az Orgona-alapba küldünk 120 koronát. Ezt mi ajándékozzunk amerikaiak, hogy mi se legyünk elfelejtve.

Mindnyájan üdvözljük a Tiszteletes urat, a Tiszteletes asszonnyal, Tanító úrt Tanító asszonnyal, boldog karácsonyt és egy jó bő újjévet kívánunk számokra.

Itten megírom, hogy kik adományoztak: Molnár János 10 koronát, Pántili János 10 kor., Marosi József 10 kor. feleségünkkel együtt. Szakács Márton 10 kor., Kovács István 5 kor., Lukács András 5 kor., Kolcsár István 5 kor., Kolcsár József 5 kor., Fóri János 5 kor., Imre András 5 kor., Orbán János 5 kor., Orbán József 5 kor., Kádár János 5 kor., Asztalos Zsigmond 5 kor., Samu Mihály 5 kor., Halmágyi János 5 kor., Fazakas István 5 kor., Ványolós János 5 kor., Vászka Mihály 5 kor., Csattó György 5 kor., a két utolsó Ugocsamegye tekeháziak tiszta jószívűből ajándékozták.

Molnár János levélíró“.

Kiss Aladár,
unitárius lelkész.

Mi azt izenjük a messzi távolba kedves testvéreinknek: szépen cselekedtek, hogy szülőfalújokról megemlékeztek, de szeretnők, ha a jövő karácsonyt itthon töltenék az édes hazában, hol szebb a rózsá, tisztább a patak s zengőbbek a dalok.

Szerkesztő.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

Protestáns testvériség. Apozsonyi protestáns szellem ismét tanújelét adta jól ismert keresztyén szeretetének és türelmének azzal a tényvel, hogy dr. Masznyik Endre, az ág. ev. theol. akadémia igazgatója, a Budapesti Dávid Ferenc Egylet felkérésére e hó 14-én az unitárius templomban rendkívül érdekes előadást tartott Tolstoj megtéréséről. A liberális teológus és író „megtérés” alatt nem az állítólagos, kolostorba való vágyódást értette, hanem lebilincselő fejtegetésekben tárgyalta, hogyan fordult el Tolstoj lelke fiatalkori könnyelmű életmódjától, hogyan kereste a helyes utat, az igazságot, sőt magát az Istent, hogyan esett egyik szélsőségből a másikba, a teljes hitetlenségből, kétségbeesett pesszimizmusból a vallási ceremóniákat vakon követő fanatizmusba, míg végre megtalálva a helyes középútat, a fenkölt lélek egyéni hitét, a tudományokkal és józan észszel megegyező modern vallásosságot — prófétája lett a dogmákat mellőző szabadelvű keresztyénségnek. A nagy tárgyilagossággal megírt és szabadságszeretettől lángoló előadás után Albert János pozsonyi lyceumi tanár, a lutheránus egyház kiváló költője, mondott el munkáiból néhány mély tartalmú, részint humoros, részint áhitatteljes hangulatú költeményt nagy tetszés mellett. Az előadások között May Münster Cornélia hangverseny-énekesnő művészete és Krausz Ervín kiváló orgonajátéka szórakoztatta a nagyszámban megjelent, különböző valásfelekezetekhez tartozó közönséget. Előadás után szűkkörű közös vacsorára gyűltek össze az egylet tagjai és vendégei, hol lelkes felköszöntők hangzot-

tak el, éltetve a liberális előadókat és az összetartó, egymást megértő protestáns egyházakat. Ha meggondoljuk, hogy a mai, részint konzervatív, részint szabados és erkölcstelen irányzatokkal szemben mekkora missziója van az összetartó s ezáltal megerősödő szabadelvű keresztyénségnek, úgy nem örülhetünk eléggé a protestantizmusnak ezen újból megnyilvánuló magatartásának. P. K. F.

Deák Miklós székelyszentmihályi lelkészt a keresztyúri egyházkör megválasztotta köri jegyzőjének, aki egyszerűs mind esperes-helyettes is. Nem kis munkát vállalt magára, de megjósoljuk, nagy szolgálatokat fog tenni az egyházi közérdeknek. Katona Ferenc közügyigazgató lett.

Baró Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok úr újévi adományai Dávid Ferenc-alapítványnak 60 korona, Magvető-alapnak 50 K, Unitárius Közlöny-alapnak 50 K, Kolozsvári egyházközség szegényeinek 60 K, Tordai egyházközség szegényeinek 20 K, Széplaki egyházközségnek orgona-alapra 50 K, Nagyenyedi egyházközségnek templom-építésre 50 K, Kolozsvári Mentőegyesületnek 40 K, Kolozsvári Rongyosegyletnek 20 K. Együtt 400 kor.

Kádár József dési polg. I. iskola igazgatót súlyos csapás érte, édesatyja, Kádár András Várfalva községnek s ottani egyházunknak egyik legkiválóbb tagja elhunyt. 1848-49-ben mint nemzetőr szolgált.

Újabb változások az unitárius egyházközségekben. A főt. püspök úr kinevezte Gálfi Andrást Iszlóbból Komjátszegre. Molnár Kálmánt Bordosról Újszékelyre. László Balázs lelkész-

jelöltet felsőrákosra. Kelemen Istvánt Iszlóba lelkésznek, kántortanítóknak: Bálint Mózes Haranglábra, Pap Dániel Magyarcsákokra. Kántornak: Lőrinczi Béla Székelyudvarhelyre. — Varga Dénes felsőrákosi lelkészt nagyfokú elmebaja miatt nyugalomba kellett helyezni, amit mély sajnálattal adunk közhírré.

Az „Unitárius Egyház“ c. lap új kezekbe került. Péter Lajos tanár szerkesztő, Geréb Zsigmond, Molnár Kálmán és Szász András lelkészek vették a kezükbe. Lapunk szerkesztője a legelső számban megmondotta volt, milyen munkakörben tehet szolgálatot az egyháznak és a haladásnak. Nem szólunk arról, amit tett, de kartársi szeretettel ajánljuk figyelmébe a volt szerkesztő esperesi levelét. Abban meg van mutatva, mit kell tenniök az egyházközségeknek. A sajtó annál kevesebbet nem tehet, de bármennyit is teszünk, az legyen építés, nem rombolás. Köszönjük, hogy az Unitárius Közlöny újévi fölhívását közreadta.

A Dávid Ferenc-alapítvány Aranykönyve. Nagy öröömöm telik benne, hogy a Dávid Ferenc-alapítvány Aranykönyvét ismét kinyithattam s abba a múltévben a következő adományokat jegyezhettem be: Báró Petrichevich Kálmán főgondnok úr 50 K; Deréky Gyuláné Báró Györffy Róza úrnő, Mádról 500 K; itt Kolozsvárt: Dr. Heppes Béla 25 K, Dr. Gajzágó Miklós 2 K 50 f., Dr. Tompa Kamil 2 K 50 f., Dr. Boros György 50 K. Ez évről ismét Báró Petrichevich-Horváth Kálmán úr 60 K; Tordáról Székely László 102 K adományát, aki ez összeget mint félévi lelkési nyugdíját egészben ez alapítványnak adományozta. Pál Ferenc lelkész Oklándról 10 kor., elhunyt testvére özv. András Istvánné Pál Zsuzsánna emlékére koszorú helyett.

Midőn ez adományokért a nemes adományozóknak meleg köszönetemet nyilvánítom, vajha ne kellene ismét nagy időre bekapcsolnom ez Aranykönyvet s a Dávid Ferenc-alapítványnak gyarapításához minél többen hozzájárulnának.

Kolozsvár, 1911, január 25.

Ferencz József,
unitárius püspök.

Az egylet pénztárába 1910. dec. 23-tól 1911. januárius 23-ig rendes tagsági díjat fizettek: Dr. Kozma Jenő Marosvásárhely, Csegezy Márton Beszterce, Taar Jenő Aranyosrákos, Rösner Valéria Nagybánya, Székely Sándor Kolozsvár 911-re, Jakab János Szászánadas 910—911-re, Székely László Déva, Dr. Kovácsi Sándor Óradna, Nagy Eleméő Szentkereszt, Tana Sámuel Nagybecskerek 1911-re, Barabás Sándor Alvinc 910-re, Darkó Sándor Déva 910—911-re, Kanyaró Ferenc Mocsolya 909—910-re, Pál Mihály Kolozs 911-re, Kénossy István Segesvár 909—911-re, Kádár József Dés 910—911-re, Hadnagy Dénes Csókfalva 908—911-re, Csipkés Árpád Marosvásárhely 909—911-re, Bedő Imre Szászújós 909—910-re, Létay László, Gál Ambrus, Csipkés Manó Temesvár, Barabás Ilona Gyalár, Gálfi Zsigmond Tordatur 911-re, Boros József Oláhbrettye 911—912-re, Nagy József Aranyosgyéres 908—911-re, Hegedüs Mihály Prázmár, Unitárius Egyházközség Torockó 911-re.

Előfizetői díjat fizettek: Lőrinczy Dénes Szentábrahám, Sándor Jenő Görgényszentimre, Egyed József Maroscsapó 911-re, Dr. Jancsó Ödönné Marosújvár 909-re, Kindl Károly Kolozsvár 910—911-re, Mészáros István Torockó, Szigethy Cs. Miklós Kolozsvár, Benedek Lajosné Nyárádszereda, Tamás

Lajosné Kolozsvár 911-re, Kolozsvár. Pál Mikes 910—911-re, Sándor Mózes Székelyudvarhely, Somkereké Elek Szék, Sincky Géza Nagyszeben, Mikó Lajos, Mihály Zsigmond Vác 911-re, Özv. Pálfi Jánosné Csegez 910-re, Demény Endre Maroslúdas 909—910-re, Tejfalusi Ferenc Nagyszombat, Gál Elekné Aradcsaba 911-re, Dr. László Albert Pécs 910—912, Székely Sámuel Szamosújvár 909—911-re, Szénási Ferencné Dés, Szinte Ferenc Sepsikőröspatak, Dr. Jeney Elekné, Özv. Sándor Istvánné Nagyenyed, Dr. Nádudvari Dezsőné Dézna 910—911-re.

A maroskőri fiókegylet pénztárába fizettek: Kelemen Gáborné Szeged 905—909-re, Halmágyi János Vadad 910-re, Nagy Pálné Körtekapú 910—912-re, Dobos György Vadad 910-re, Kilyén Lajos, Boór Lajos, Boór Elemér, Boór Károly, Boór Jenő, Balog Dániel Iklánd 908—909-re, Gál Ferenc, Gál Károlyné Szentgerice 910-re, Csupor Kálmánné 909-re, Szabó Lajos, Szabó Domokos, Szabó Zsigmond 910-re, Ürmösi Kálmán, Ürmösi Kálmánné, Májai Gábor 909-re, Fazakas Lajos, Fazakas Lajosné Nyárádszentmárton 908—909-re. Csinádi Jánosné Nyárádszereda 909-re, Gálfi Ferenc Jobbágyfalva 909—910-re, Unitárius Egyházközség Vadad 908—910-re, Nagy Dénes 908—910-re, Nagy Mihály 1894—1907-re, Szabó Rezső Nyárádszentmárton 910-re, Fekete József Kisadorján 905—909-re, Bedő Zsuzsika Marosjára 910-re, Özv. Hersényi Bálintné, Kelemen Albert, Kelemen Albertné, Csongvai Lajos, Horváth Miklósné, Schuller József, Dr. Sárkány Miklósné, Csiky László, Mikó Árpádné Marosvásárhely 910-re, Tályai Györgyné Marosvécs 910—911-re, Filep Gyula Iklánd 908—911-re, Gálfi András Iszló

909—910-re és Gálfi Andrásné 908—909-re.

Az Unitárius Közlöny céljaira ajándékoztak: Deréky Gyuláné, Mád 5 K; Br. P. Horváth Kálmán 50 K; Dr. Kovácsi Sándor, Óradna 2 K 40 f. és Bedő Zsuzsika, Marosjára 2 K; a Nőkvilága-alapra Gál Elekné, Aradcsaba 2 K. Fogadják az egylet köszönetét.

Kolozsvár, 1911. januárius 23-án.

Gálfi Lőrinc,
pénztárnok.

A háládatos utód. Egyik unitárius pap nagyon szorgalmas kertész volt, A papi kertet tele ültette a legkiválóbb fajalmakkal és körtékkel. Csak egy pár évig élvezhette a szép gyümölcsös áldását, mert más helyre költözött. Utóda boldogan töltötte meg pincéjét, kamráját, s még a piacra is tudott küldeni belőle. Többet is tett. Egy kis ládát megtöltött s elküldötte a jó kertésznek Ezt a kis előzékenységet többször megismételte. Igazán szép papi jellemre mutat.

Levelek a távolból. M. J. Tolnamegyében egyedüli unitárius egyik községben. Udvarhelymegyéből Kobátfalváról származott oda. Az unitárius Közlönynek bűzgő olvasója, gondoskodott arról is, hogy másoknak megküldjük lapunkat. Ezeket írja: „Vallásunk áldásait nem élvezhetem, melyért tűzbe is mennék, annyira szeretem és imádom.”

K. F. okleveles jegyző úr Mocsolyáról üdvözlő levelében megemlékezik a régi nagyokról és boldog újévet kíván Főt. és Mélt. Ferencz József püspök úrnak, Mélt. báró Petrichevich Horváth Kálmán, dr. Boros György, Tarcsafalvi Albert, Csifó Salamon és Gálfi Lőrinc tanár uraknak, úgy a Magyarhonban élő, valamint Ameriká-

ban, Angolhonban, vagy a világon bárhol élő összes unitárius hitrokonainknak. Istennek áldása maradjon mindnyájukkal.

500 korona egy férfi élete. A jó magyarok s a székelyek futnak Amerikába, hogy pénzt keressenek. Vagy keresnek, vagy nem. Vagy küldnek haza, vagy nem, de annyi bizonyos, hogy fejfel mennek neki a falnak. Itthon eladják a mijök van. Itt hagyják a feleséget s a gyermekeket, mert halották, hogy ez is, az is pénzt küldött haza. Arra nem gondolnak, hogy ott miért adják a pénzt: az életért. A gyárban odaveszett egy férfi, s a feleségének küldötték 518 koronát. Ezzel a szegény asszony elindulhat koldulni. Vajjon nem lett volna jobb itthon dolgozni és élni?

Sokan megbánták már, hogy az Unitárius Közlöny számait nem őrizték meg s nem kötötték könyvbe. Ez a jó barát nem olyan, mint az átütazó, hogy csak alkalmilag szóljon egy pár szép szót. Ő évek múltával is tudósít, vigasztal, vidámit és oktat. Jól teszi az olvasó, ha azzal becsüli meg, hogy biztos helyre teszi, hogy bármikor megkaphassa és beletekinthessen.

Olvasóink megtették-e mindazt, a mit tehettek volna azért, hogy az Unitárius Közlönyt minden unitárius olvassa? Még nem késő! A mit tesznek, nem egyesek haszna: a népnevelés érdekében teszik.

Petrozsényen és vidékén lakó bányász híveink nagyszámmal sorakoztak a Dávid Ferenc Egylet tagjai közé. Szívesen üdvözöljük őket búzgó lelkesünnkel együtt, s reméljük, hogy rövid idő alatt mindenik csatlakozni fog.

Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután olyan könyv, amely-

nek csak rendre látszik meg az értéke. Aki a XVI-ik század iránt érdeklődik, sok jó cikket kap benne. Ha kevés idő alatt egész múltunkat szeretné áttekinteni, a Fekete Gábor főgondnok cikkét olvassa el, aki a szomorú 50 es évekkel akar megismerkedni, Ferencz József püspök emlékeit nézze át. A XIX-ik évszáz helyzetét sokan tárgyalják. Melyik legérdekesebb? Ítélje meg az olvasó. Örömmel jelentjük, hogy egyletünknek ezen könyvét már sokan megszerezték.

Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután. A D. F. E. ünnepi könyve immár sok háznál kapott helyet és sokaknak nyújtott tájékozást. Köszönettel ismerjük el, hogy a könyv árát: 3 koronát beküldötték Kolozsvárról: Péterfi Zsigmond, László Domokos, Hadházy Sándor, Pálfi Márton, Pál István. Németh István Torockó, Nagy Béla Segesvár (3 p.), Taar Géza M. vásárhely (10 p.), Hackler Artur Sopron, Marosi József Fadd, Jakab István Déva, Kovács Sándorné Zilah, Kaali Nagy Béla Kraszna, Somkerek Elek Szék, Székely László Déva, Botár János Kékes, Tornyos Ödön Bpest, Borbély Sándor Vác, Móricz Albert Balászfalva, Vályi Elek Naszód, Kovácsi Sándor Óradna, Létai Gábor Hátszeg, Létai László Temesvár, Sikó Géza Medgyes, Nagy Elemér Szászrégen, Horváth László Galgó, Kádár József Dés, Kisgyörgy Sándor Beszterce, Puchman József Szigetvár, Mikó Béla Arad, Lengyel Ferencné Piski, Szentannai Sámuel Féltegyháza, Raffaj Zsigmond Verespatok, Csegezi Márton Beszterce, Gál Lajos Celná, Miklósi Medán Endre N.-Somkút, Fűzi Katinka, Veér Györgyné Debrecen, Végh József Székelykocsárd, Árkosi Tamás Fogaras (6 p.), Rösler Valéria Nagybánya, Fekete Lajos Sel-

mecbánya, Csegezi Pál Lúgos, Fábri Edéné Orsova, Beleznai István Lúgos, Létai Gyula Déva, Schulek Géza Budapest, Boncza Miklós Budapest, Zöld Mariska Madrásfalva, Gyöngyössi Lajos Zilah, Kiss Aladár Héviz, Geréb Zsigmond Fiátfalva, Tamás Lajosné, dr. Tompa János Kolozsvár. (Folyt.)

Aranylakodalom. A polgárdii egyházközség lelkes, buzgó tagja, az unitarismus zászlóvivője id. Császár János afia január hó 15-én ünnepelte köztitiszteletben és szeretetben álló nejével házasságának 50 éves jubileumát.

Hasonlóképen, ezzel egybekötte jubilálta Szalai Péter afia is nejével szintén 50 éves házassági évfordulóját. Ez alkalommal megkereszteltetett a legifjabb Császár-unoka. Mintha Istennek ajándékképpen jelent volna meg e nevezetes ünnepre. A jóbarátok, rokonok, megtöltötték az imaházat, hogy résztvegyenek annak a hitbuzgó, rokonszenves családnak örömeiben. Bartók Géza lelkész lelki örömmel üdvözölte a jubilánsokat kérve rájuk az égnek áldását. Nagy örömet keltett a Főtisztelendő püspök úr üdvözlő levele, melyben oly őszinte szeretettel köszönti a házastársakat, hogy igazán érezhettük a lelki jelenlétét. Mint a családnak egyik régi tagja, megjelent Józán Miklós esperes úr is, hogy a kiknek otthonában egykor otthont talált szintén üdvözölje. Adja Isten, hogy még sokáig munkálhassanak övéik boldogítására s egyházunk előmenetelére.

Id. Egyed József maroscsapói földbirtokos, unitárius egyházi tanácsos, kisküküllő vármegyei bizottsági tag váratlanul elhunyt jan. 2-án Maroscsapón. 71 éves korában. Nagy család gyászolja a jó édesatyát.

Elhunytak. *Gál Miklósné.* A szeretet ünnepén, karácsony másodnapján omlott össze a sepsiköröspataki unitárius egyházközség ifjú lelkészének örvendező szíve, mert a boldogság frigye örökre elszakadt, midőn jóságos felesége lipkai Lipkay Mariska a váratlanul és hirtelen rövid félnapi kínos szenvedés után elhalt. Megrendített mindnyájunkat, a mikor hallottuk s szinte hihetetlennek tűnt fel, hogy aki még ünnep első napján templomba volt, az erőteljes és kedves papné, ünnep másodnapján, délután 1 óraker már nem élt. Temetése dec. 28-án délután 2 óraker történt Sepsiköröspatakon. Leírhatlan az a részvét, amely megnyilatkozott. Az árkosi férfiak gyászéneke után József Lajos esperes beszélt szívhez szólóan. A megkeseredett szíveket és lelkeket igyekezett vigasztalni gyógyító szavaival. A sír a templomon belül fenyők közelében azon helyen van, ahol a szelid lelkű asszony szabad óráiból szorgalmas kézimunkával sokat eltöltött. A sír szélén Végh Benjamin árkosi lelkész érzékenyen búcsúztatta a drága halottat szeretteitől. Ezután az árkosi dalkör éneke hangzott fel és a „Szomorú fűz hervadt lombja . . .” hangjai mellett hantolták el a koporsót. — Özv. *Csekme Jánosné* Székely Katalin 67 éves korában elhunyt, testvérei Székely Sámuel, István és Sándor gyászolják. — Özv. *Jakab Elek-né* sz. Mike Róza, nagynevű történetírónk özvegye, f. hó 9-én Bethlenben, életének 73-ik, özvegységének 14-ik évében rövid szenvedés után elhunyt. Egy szép, nemes élet szünt meg a boldogult halálával. Leánya volt Mike Sándornak, a gubernium levéltárosának s felesége Jakab Eleknek, ki egyházunk történetébe műveivel magának örök

emléket állított. Halálát gyermekei: József m. kir. erdőtanácsos, Julia, Róza, Örv. Dr. S. Pataky Leoné és Ilona gyászolják. A megboldogult temetése f. hó 12-én volt Kolozsvárt, hová Bethlenből gyermekei drága halottuk tetemét szállították, hogy kívánsága szerint boldogult atyja és férje melé temessék. A vasúti állomásnál a főtiszteletű püspök úr mondott megható imát, a sírnál pedig Péterfi Dénes esperes búcsúztatta szép beszédben. Pihenése kedves övéi között legyen csendes!

A Dávid Ferenc Egylet március 4-én Kolozsvárt *második teaestélyét* fogja rendezni. Háziasszonyok: Ferencz Gyuláné, Kozma Ferenczné, Ürmössy Jenőné. Műsor: 1. Felolvasás, tartja dr. Barabás Ábel. 2. Zongorán játszik dr. Molnár Károlyné, Gyulay Ilonka. 3.

Monolog. Előadja Nyirő Erzsi. 4. Hegedű-solo. Előadja ifj. Lázár Péter. Zongorán kíséri Boros Irén. 5. Ének Sándor Mariska, zongorán kíséri Farkas Ödön. Olvasóinknak figyelmébe ajánljuk. Készüljenek egy kedves és kedélyes estélyre.

Szerkesztői üzenetek. *A kapták*, ha nem a 3-ik, de a 4-ik számban megindulnak. *A. V. Sn.* reméljük, hogy a gyönyörű gondolat diadalmaskodni fog a nagy akadályok fölött. Bámuljuk a ns. asszony lelkes bátorságát. Ha sok ilyen nő védi a vallás érdekeit meglepő dolgok fognak bekövetkezni. *Sz. 7.* kitartást a lelkesen megkezdett missioi munkához. *F. L.* megmozgatjuk a köveket, de az ellenség sok. *Sz. F.* Várjuk azt a fulminánst. *B. P.* A jövő számban. Pompásan sikerült.

! Nyilvános köszönet.

Kedves kötelességemnek tartom nyilvánosságra hozni, hogy szentgericei unitárius egyházközségünkben a kegyes buzgóság ismét igen szép gyümölcsöket termelt. Boros József oláhbrettyei birtokos és neje Sárosi Juliánna egy díszes ezüst poharat, belől aranyozással 88 kor. értékben; Gál Lajos alsózsuki gazdasági intéző és Iszlai Gábor kakasszéki gazdasági intéző afiai egy-egy kina-ezüst, igen szép kivitelű bortartó kancsót adományoztak 60—60 kor. értékben. Nevezett afiai mind egyházközségünk szülöttei, de a távolban élve sem feledkeztek el az édesanyáról. Fogadják e helyen is hálás köszönetét úgy az egyházközségnek, mint nekem. Isten éltesse sokáig, hogy a kegyes buzgóságnak példányképei lehessünk köztünk!

Szentgerice, 1911. jan. 23.

Ürmösi Kálmán,
lelkész.

Telefon sz. 549. 英 Alapítva 1860.

Gámán J. Örököse

könyvnyomdája

Koiozsvárt, Kossuth Lajos-u. 10. sz.

Van szerencsém a n. érdemű közönség b. figyelmét felhívni a mai kor kivánalmáinak megfelelőleg berendezett és villányjártatú gépekkel ellátott

könyvnyomdámra

Költséget nem kimélve, könyvnyomdámát a legmodernebb betűfajtákkal és díszítményekkel gazdagítottam, úgy, hogy a legkényesebb igényeknek megfelelhettek. Ezenkívül a legnagyobb áldozatokkal

== **hangjegyekkel** ==

rendeztem be. A közönség pártfogását kéri
kiváló tisztelettel

Gámán J. Örököse.